

CESTUJEME DO HLAVNÉHO MESTA: CESTUJEME DO BRATISLAVY

MÁRIA ŠTEVÁROVÁ

ABSTRAKT

Cieľom môjho príspevku je poukázať na dôležitosť a zmysluplnosť zorganizovania triednej exkurzie, ako jednej z organizačných foriem vyučovania. Exkurzia do Bratislavy umožní žiakom spoznať krásy Slovenska, hlavné mesto Slovenska, zoznámiť sa s ďalším krásnym kútom našej drahej vlasti – Slovenskej republiky.

ÚVOD

Vedomosti tvoria budúcnosť a budúcnosť sú naše deti.

Krátka veta s hlbokou myšlienkou, ktorá je mottom našej školy. Ako jedna z mnohých škôl na Slovensku – malá vidiecka škola – sme si vedomí spoločenskej zodpovednosti voči zamestnancom, rodičovskej verejnosti, zriaďovateľovi, ale hlavne výchovno-vzdelávacej zodpovednosti voči našim žiakom.

Sme škola, ktorá kráča progresívnou a inovatívnou cestou. Podporujeme moderné postupy, pretože iba vedomosti a skúsenosti sú budúcnosťou ľudstva. Preto kladieme veľký dôraz na podporu akejkoľvek z inovatívnych metód a nezabúdame na to, že človek získava poznatky všade – v škole, na vychádzke i na exkurzii.

Exkurzia v hlavnom meste žiakom umožní spoznať historické a kultúrne ustanovizne, orientovať sa v hlavnom meste a spojiť vedomosti získané na viacerých predmetoch v základnej škole – geografii, dejepise, jazyku slovenskom a literatúre či hudobnej výchove.

Exkurzia je na jednej strane zmysluplným učením, ale aj formou spoznávania sa s triednou učiteľkou, spolužiakmi, iným prostredím, novými príležitosťami. Ide i o budovanie dôvery, spoločné riešenie problémov, vytváranie pocitu spolupatričnosti a poskytovanie pomoci.

Môj príspevok zahŕňa:

- teoretickú charakteristiku exkurzie a prípravu exkurzie,
- realizáciu exkurzie - návrh jednotlivých zastávok v hlavnom meste Slovenska,
- prínos exkurzie - poukázanie na kľúčové kompetencie, ktoré by mal získať žiak po jej absolvovaní.

Jednotlivé zastávky na exkurzii som navrhla tak, aby sa dali časovo zvládnuť v rámci jednodňovej exkurzie a aby mali pre žiakov, z hľadiska získaných vedomostí i medzipredmetových vzťahov, čo najväčší význam. Tento „kľúč“ prípravy, zrealizovania i získania spätnej väzby môže začínajúcemu učiteľovi pomôcť pri organizovaní exkurzie. Keďže exkurziu neorganizujeme každý deň, často nám základné pravidlá jej priebehu unikajú. Preto som si zvolila tému exkurzia, aby mal začínajúci učiteľ po ruke isté pravidlá „ako na to“.

CHARAKTERISTIKA EXKURZIE – TEORETICKÉ VYMEDZENIE

Jednou z charakteristických črt geografie ako vedy je jej praktický význam pri spoznávaní krajiny. Každý kút našej Zeme poskytuje množstvo námetov na pozorovanie a bádanie ako aj na obdivovanie. Každého, kto chce vedieť vo „veľkej knihe Zeme“ čítať, najlepšie pripraví poznatky z geografických exkurzií – praktická ukážka poznania krajiny. Vyučovanie možno vo všeobecnosti považovať za zložitý proces cieľavedomého osvojovania si poznatkov počas aktívneho pôsobenia učiteľa na žiakov.

Velikanič (1967, s. 10 – 11) chápe organizačnú formu vyučovania ako organizačné usporiadanie podmienok pre realizáciu obsahu vyučovania pri použití jednej alebo viacerých vyučovacích metód a za použitia vhodných prostriedkov. Exkurzie z didaktického hľadiska nie sú formou rekreácie, ale je to osobitná vyučovacia forma, teda špeciálny typ vyučovacej hodiny, ktorý sa uskutočňuje mimo rámca triedy a školy. Úlohou exkurzií je doplniť vyučovanie v triede demonštráciou názorných príkladov (Fraňo a Antoník 1974, s.44).

Exkurzie, vychádzky a expedície ako organizačné formy vyučovania sa uskutočňujú v prírodnom alebo spoločenskom prostredí, kde žiaci rozličnými metódami získavajú vedomosti o predmetoch alebo javoch priamo v reálnom prostredí, v ktorom existujú (Bujnová 2003, s. 23).

Význam exkurzií pre vyučovanie geografie je veľký. Popri poznávacej hodnote, ktorú možno považovať za podstatnú, majú aj výchovný význam, pretože v nich možno realizovať mnohé úlohy vyplývajúce z jednotlivých zložiek výchovy (Turkota a kol. 2000, s. 117-118).

Klasifikácia exkurzií

Z didaktického hľadiska existuje široké spektrum rôznych typov exkurzií. Vzhľadom na postavenie geografie medzi vedami patrí klasifikácia geografických exkurzií k najpestrejším.

Geografické exkurzie môžeme členiť nasledovne:

- **podľa druhu**
  - a) tematická exkurzia – vzťahuje sa na niektorú tému učiva,
  - b) komplexná exkurzia – vzťahuje sa na jeden alebo na viaceré tematické celky učiva,
  - c) komplexná medzipredmetová exkurzia – vzťahuje sa na niekoľko vyučovacích predmetov.

- **podľa funkcie**
  - a) úvodná exkurzia – za cieľ má zhromaždiť učebný materiál, o ktorý sa bude vyučovací proces opierať, motivovať žiakov, získať prehľad o učive, ktoré budeme preberať,
  - b) záverečná exkurzia – jej cieľom je prehĺbenie poznatkov o preberanom učive a zároveň ich rozšírenie.

Metódy vyučovania využívané pri exkurziách

Vychádzky a exkurzie patria k organizačným formám vyučovania, lebo sa pri ich uskutočňovaní uplatňuje celý rad vyučovacích metód. Je to, napríklad, praktická činnosť, pozorovanie, vysvetľovanie, rozhovor, riešenie samostatných prác, zber prírodnín, údajov a podobne.

Vyučovacie metódy pri exkurziách možno členiť do nasledujúcich skupín

1 Motivačné metódy

- motivácia žiakov pred exkurziou má veľký vplyv na priebeh exkurzie. Keďže sa jedná o formu vyučovania, pre ktorú je charakteristická interakcia učiteľ – žiak, motivácia by mala vzbudiť záujem žiakov o aktívne riešenie problémov priamo v teréne.

2 Expozičné metódy

- expozičné metódy možno deliť na verbálne a názorné (Likavský 2006, s. 158). Medzi verbálne expozičné metódy patria monologické (vysvetľovania, rozprávanie a i.) a dialogické (rozhovor, diskusia a i.) metódy. Tieto metódy spočívajú v pozorovaní terénu, obrazov, modelov, skutočných objektov. Tu možno zaradiť i vnímanie zmyslami – zrak, čuch, chuť, sluch, hmat.

3 Diagnostické metódy

- sú to metódy, ktorými môžeme odmerať i preveriť vedomosti, či skúsenosti nadobudnuté počas exkurzie. Patrí sem metóda kontrolných otázok či klasifikačná metóda.

PRÍPRAVA EXKURZIE

Ak má byť exkurzia učením prepojeným so životom, musí byť dôkladne pripravená, zrealizovaná a počas vyučovania v triede dostatočne využitá. Prvým krokom pre učiteľa by mala byť príprava vyučovacieho obsahu – čo chce deti prostredníctvom exkurzie naučiť, čo si majú zapamätať, zažiť.

Učiteľ realizujúci exkurziu by mal túto formu vyučovania pripraviť po stránke

- a) metodickéj
- b) materiálnej
- c) teoretickej (príprava žiakov na exkurziu)

a) Metodické zabezpečenie exkurzie spočíva

- zaradenie exkurzie do školského vzdelávacieho programu príslušného predmetu a do ročného plánu exkurzií školy, ktorý schválilo vedenie školy,
- návšteva miesta exkurzie a zistenia podmienok, čo sa dá vidieť a pozorovať. Ak nie je možné, návštevu na mieste uskutočniť, získať informácie z literatúry a internetu. Je vhodné pripraviť pre žiakov bulletin o navštívených miestach, prípadne vhodnú obrazovú prezentáciu,
- motivácia žiakov – s vymedzením: ciele, postup a obsah exkurzie,
- informovanie o mieste a trvaní exkurzie, spôsobe dopravy a bezpečnosti pobytu,
- zabezpečiť finančné krytie exkurzie (sponzor, združenie rodičov, školské prostriedky, vlastné prostriedky žiakov),

- zabezpečenie sprievodcu,
- často je potrebné o umožnenie exkurzie požiadať listom (návšteva inštitúcie, peňažného ústavu, firmy, múzea...),
- vypracovať „Organizačné zabezpečenie exkurzie“, dať schváliť vedeniu školy,
- v triedach, v ktorých sa používajú alternatívne prvky, napr. v triede s uplatňovaním modelu ITV, učiteľ počas prípravných fáz vytvorí kľúčové učivo aj aplikačné úlohy (T. Piovarčiová, 1998), aplikačné úlohy môžu byť spracované i do pracovného listu,
- krátko pred exkurziou je potrebné zostaviť plán exkurzie a tento doručiť každému účastníkovi, rodičom a vyvesiť ho na nástenku.

Obsah plánu exkurzie

- názov a zámer exkurzie
- termín
- trasa
- miesto pobytu
- počet účastníkov, z toho počet žiakov a sprievodcov, meno vedúceho a počet členov pedagogického dozoru
- miesto a čas odchodu
- predpokladaný návrat
- spôsob dopravy, program, podmienky stravovania a ubytovania

b) Materiálne zabezpečenie exkurzie spočíva v príprave

- zabezpečenie dopravy
- protiúrazové poistenia, poistenie
- turistické atlasy, fotoaparát, kamera
- príprava žiakov: vhodné oblečenie a obuv, odporúčanie, čo si majú zobrať so sebou – financie, kultúrne poukazy, občiansky preukaz, preukaz poistenca, lieky, strava, písacie potreby.

c) Teoretická príprava žiakov na exkurziu

Pred vlastnou realizáciou exkurzie je potrebné zo strany vyučujúceho priblížiť žiakom miesta, ktoré chceme navštíviť. Hlavné informácie budú čerpať z vyučovacieho procesu daného predmetu, taktiež budú využívať informácie z medzipredmetových vzťahov – dejepis, hudobná výchova, slovenský jazyk a literatúra. Vhodnou pomôckou pri opakovaní poznatkov je spracovaná prezentácia, kde je prepojený text s príslušnými obrazovými dokumentmi. Aktuálne informácie môžeme čerpať z dostupných encyklopédií, internetu či literatúry dostupnej v školskej knižnici. Osvedčenou metódou je i sprístupnenie informácií prostredníctvom prezentácií, ktoré si pripravia samotní žiaci, ktorí na exkurziu pôjdu. Učiteľ zadá spracovať prezentácie v dostatočne dlhom časovom predstihu pred exkurziou.

Pred jednotlivými zastaveniami v hlavnom meste Bratislava si so žiakmi zopakujeme na hodine základné informácie o tomto meste, ktoré sa týkajú jeho geografickej polohy, histórie, priemyselných zón, dopravy, či pamätihodností celého bratislavského kraja.

Zhrnutie vedomostí pred exkurziou:

- opakovaním na vyučovaní,
- vypracovaním informačného bulletinu.

EXKURZIA V BRATISLAVE

Ako konkrétny príklad sme zvolili exkurziu v Bratislave. Pri samotnej príprave exkurzie postupujeme podľa bodu 1.2. V závere tohto bodu sme uviedli, že pred samotnou realizáciou je dôležitá aj teoretická príprava žiakov – opakovanie základných vedomostí o Bratislave na hodine geografie.

Podľa prijatého Školského vzdelávacieho programu v predmete Geografia pre 9. ročník by mal žiak zvládnuť nasledovné:

Poloha mesta

Bratislava je hlavné mesto Slovenskej republiky, sídlo prezidenta, vlády a parlamentu. Na ploche 368 km² žije 429 tisíc obyvateľov. Vnútorne sa delí na päť územných jednotiek. Leží pri vyústení veľtoku rieky Dunaj z Malých Karpát do Podunajskej nížiny. Lesy Malých Karpát ponúkajú príjemnú pešiu turistiku. Bratislava je osudovo spätá s Dunajom. Táto druhá najväčšia európska rieka Bratislavčanom odpradáva dobre slúžila, poskytovala im ochranu, obživu, pitnú vodu, energiu a výborný spôsob dopravy. Pod devínskym hradným bralom zľava prijíma jediný veľký prítok – rieku Moravu.

Charakteristika mesta

Už v 13. storočí získala Bratislava mestské práva. V časoch tureckých vojen a okupácie veľkej časti Uhorska bola jeho hlavným a korunovačným mestom. Z tohto obdobia sa zachovali časti hradieb. Mesto sa neskôr rýchlo rozrastalo, zvyšoval sa počet jeho obyvateľov aj rozloha. Obyvateľstvo mesta pribúdalo najrýchlejšie po druhej svetovej vojne. Vtedy sa postavili i najväčšie sídliská, napr. v Dúbravke a Petržalke. Rieku Dunaj preklenuje päť mostov.

Bratislava v minulosti bola vždy viacjazyčným mestom. Vzhľadom na geografickú polohu sa tu používali nemčina, maďarčina a slovenčina. Po vzniku Československa v roku 1918 úplne prevládla slovenčina. Bratislava je v porovnaní s inými hlavnými mestami štátov EÚ skôr menším mestom.

Priemysel v Bratislave

Novodobý rozvoj mesta podnietila priemyselná výroba. Najvýznamnejšie sa stali chemické, strojárské a potravinárske závody. Bratislavu i v súčasnosti často označujú za mesto chémie, najznámejšie závody sú Slovnaft a Istrochem. Vyrábajú sa v nich benzín, nafta, oleje a ďalšie chemikálie a gumárenské výrobky. V záhorskej časti Bratislavy stojí jeden z najväčších závodov Slovenska – Volkswagen Bratislava. Potravinárske závody zabezpečujú výrobu potravín: cukrovínok, čokolád, mliekarenských a pekárenských výrobkov, rôznych nápojov a iných komodít.

Zákonodarné orgány – sídlo

V Bratislave sídlia naše najvýznamnejšie správne a zákonodarné orgány: Národná rada Slovenskej republiky, vláda, prezident Slovenskej republiky.

Vzdelávacie inštitúcie

V našom hlavnom meste je mnoho vzdelávacích inštitúcií ako: Slovenská technická univerzita, Univerzita Komenského, Ekonomická univerzita, Vysoká škola výtvarných umení, Vysoká škola múzických umení a iné, okrem toho mnoho stredných a iných škôl.

Doprava

Do Bratislavy smerujú významné cesty aj železnice z Viedne, Prahy, Budapešti, zo Žiliny a z Banskej Bystrice. Dunajský prístav aj letisko sú najväčšie na Slovensku. Bratislava má v rámci celého svetadielu Európy veľmi výhodnú polohu.

Pamätihodnosti a významné lokality Bratislavy

- Primaciálny palác
- Slovenské národné divadlo
- Reduta
- Carlton
- Bratislavský hrad
- Grasalkovičov palác
(práca s mapou v školskom atlase)

REALIZÁCIA EXKURZIE V BRATISLAVE - JEDNOTLIVÉ ZASTAVENIA

Návrh jednotlivých zastávok v rámci školskej exkurzie v Bratislave bol navrhnutý tak, ako to žiaci zvolili prostredníctvom brainstormingu pri príprave exkurzie.

Prechádzku po Bratislave začneme na Primaciálnom námestí. Námestie, na ktorom sa spája minulosť s prítomnosťou.

Stojíme na námestí, aby sme sa aspoň stručne oboznámili s históriou a historickými pamiatkami, ktoré nám ponúka. Primaciálny palác je rozmerná reprezentačná palácová stavba. Na nádvorí si prezrieme sochu sv. Juraja.

So žiakmi prejdeme do povestnej Zrkadlovej siene. Prezrieme si ďalšie pozoruhodnosti, ku ktorým patria povestné gobelíny.

Opustíme budovu paláca a uličkou nazvanou Kostolná sa dostaneme na Hlavné námestie, ktoré tvorí jeden celok s Františkánskym námestím. Na tomto námestí sa od 14. storočia odohrávali najdôležitejšie udalosti v meste – trhy, oslavy, zhromaždenia, ale aj popravu.

Po odpočinku pokračujeme v našej exkurzii. Na Michalskej ulici si pozrieme Univerzitnú knižnicu, ktorá sa nachádza v barokovom paláci.

Žiakov upozorníme na udalosť, ktorá sa odohrala v budove Univerzitnej knižnice v roku 1847, keď tu Štúr predniesol svoju reč s návrhom na zrušenie poddanstva.

Úloha pre učiteľa: Žiakov sa spýtame: Kto to bol Ľudovít Štúr?

V našej prechádzke pokračujeme popri budove pôvodného Slovenského národného divadla, sídlo opery a baletu. Všímame si hlavne architektúru krásnej budovy.

Úloha pre učiteľa:

1. Otázka pre žiakov: Ktorých operných spevákov poznajú. Budeme hovoriť o tých, ktorí preslávili Slovensko v zahraničí (Edita Gruberová, Peter Dvorský, Martin Babjak).
Problémová otázka: Prečo o umelcoch hovoríme, že sú nesmrteľní?
Priestor pred budovou SND je dotvorený Ganymedovou fontánou. Údajne je to najkrajšia fontána v meste Bratislava.

Ak stojíme čelom k budove divadla, na druhej strane vidíme Redutu, ktorá je sídlom Slovenskej filharmónie. Jej priestory každoročne ožívajú najmä počas Bratislavských hudobných slávností.

Obnovenou gotickou Žigmundovou bránou vstúpime do areálu národnej kultúrnej pamiatky – Bratislavského hradu. Najprv si pozrieme hradný palác s expozíciami Slovenského národného múzea.

Úloha pre učiteľa: Žiakov upozorní na nasledovné: Bratislavský hrad sa zapísal do dejín našej súčasnosti týmito udalosťami:

- Vyhlásenie zvrchovanosti Slovenskej republiky (r. 1992).
- Prijatie Ústavy Slovenskej republiky (r.1992).
- Slávnostný akt pri vzniku Slovenskej republiky (r. 1993).

Po odchode z hradu podídeme k budove Národnej rady SR. Učiteľ spôsobom primeraným veku žiakov priblíži žiakom činnosť tohto orgánu.

Poslednú zastávku venujeme sídlu prezidenta Slovenskej republiky – Grasalkovičovmu palácu. V roku 1760 ho dal postaviť gróf Grasalkovič.

V paláci si všimame krásne schodisko so sochami štyroch ročných období, krásne parkety, pozlátenú štukatúru, krištáľové lustre i priestory slávnostnej sály.

V roku 1993 sa tieto reprezentatívne priestory stali opäť sídlom hlavy štátu. Žiakov upozorníme na vlajúcu štandardu prezidenta republiky a na prezidentskú stráž pri vchode do paláca. V parku si prezrieme alej stromov, ktoré vysadili významné štátne návštevy Slovenska. Kruhovej nádrži s priemerom 21 metrov dominuje guľa s priemerom tri metre. Fontána - Zem – planéta mieru a holubica je z nehrdzavejúcej ocele a voda v nej strieka z 230 dýz.

Upozornenie žiakov: Hodžovo námestie je strategicky výhodné miesto, dá sa sem pomerne rýchlo a nekomplikovane dostať vlastne od všadiaľ.

UKONČENIE EXKURZIE

Tu prehliadku Bratislavy končíme. Po Ulici Obrancov mieru prechádzame ku stanovištiu autobusa.

ZÁVER

Cieľom môjho príspevku je poukázať na dôležitosť a zmyslupnosť zorganizovania triednej exkurzie, ako jednej z organizačných foriem vyučovania. Exkurzia do Bratislavy umožní žiakom spoznať krásy Slovenska, hlavné mesto Slovenska, zoznámiť sa s ďalším krásnym kútom našej drahej vlasti – Slovenskej republiky. Exkurziou v hlavnom meste žiaci spoznajú historické a kultúrne ustanovizne, budú sa vedieť orientovať v hlavnom meste a dokážu spojiť vedomosti získané na viacerých predmetoch v základnej škole – geografii, dejepise, jazyku slovenskom a literatúre či hudobnej výchove s vlastnou skúsenosťou.

Priame prínosy s realizáciou exkurzie úzko súvisia s vyučovaním daného predmetu a jeho poznávacou funkciou. Najvýznamnejším prínosom je reálne precvičovanie teoretických vedomostí v praxi.

Nepriame prínosy súvisia s výchovnou úlohou exkurzií. Okrem poznávacej funkcie je dôležitým prínosom exkurzie vplyv na správanie a návyky žiakov. Žiaci lepšie spoznajú jeden druhého, utužia sa ich vzťah s vyučujúcim – organizátorom exkurzie.

Výsledky, ktoré škola dosiahne organizovaním školskej exkurzie sa premietnu predovšetkým v nadobudnutých a zvládnutých kompetenciách žiaka tak, ako ich predpisuje Školský vzdelávací program:

- Získajú a doplnia si základné vedomosti o Slovensku, hlavnom meste, obyvateľstve, hospodárstve, kultúre, politických ustanovizniach hlavného mesta.
- Rozvinie sa u žiakov chuť učiť sa, rozvíjať schopnosť objavovať a snahu vysvetľovať, hľadať vzájomné vzťahy a vysvetľovať ich.
- Rozšíria si kultúrne kompetencie prostredníctvom cestovania, návštevou múzeí, inštitúcií.
- Budú vedieť čítať mapu, orientovať sa na nej a podľa nej v praxi.
- Ocenia krásu kultúrnych pamiatok, naučia sa ich vážiť si a chrániť.
- Získajú informácie, budú hľadať odpovede na otázky, porovnávať, triediť, vyhodnocovať, vypracujú pracovný list, prezentáciu.
- Budú diskutovať o geografických zaujímavostiach – prírodných a kultúrnych.

Z uvedeného vyplýva, že realizácia školskej exkurzie má svoje opodstatnenie pre učiteľa i žiaka. Viaceré zdroje potvrdzujú, že vyučovanie mimo školy, kam možno zaradiť i exkurzie, rozširuje vedomosti i skúsenosti žiakov, zvyšuje motiváciu žiakov pre štúdiu, stmeluje triedu, približuje žiaka k učiteľovi a v tom spočíva význam a prínos každej exkurzie pre školu i žiaka.

Prínos vypracovania tejto práce pre ďalšiu prax vidím jednak v spracovaní teoretických podkladov, ako postupovať pri príprave a realizácii exkurzie a v priamom návode, ako zrealizovať exkurziu do hlavného mesta Bratislavy.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Turek, I, 2008.Didaktika.Iura Edition. 2008, 598 strán, ISBN 978-80-8078-322-8

Albert, A. 2002.Rozvojkvality v škole.Bratislava : MPC, ISBN 80-8052-166-2.

Ružek,I. , Likavský, P. 2011,Geografia pre 8. ročník základných škôl a 3. ročník gymnázií s osemročným štúdiom 119 strán, ISBN 978-80-8042-629-3

Matulčíková, M. 2001, s.14 ,Reformnopedagogické a alternatívne školy a ich prínos pre reformu školy Bratislava , Kubovčík, V. Ag Musica Liturgica, 2007. – 270 s.ISBN 9788096978403

Tolmáči, L., Gurňák, D., Križan, F., Lauko, V., Geografia 9, 2012, počet strán 64, Orbis Pictus Istropolitana, spol. s r.o., ISBN 978-80-8120-188-2

Tolmáči, L, Lauko, V., Gurňák, D., Križan, F., Geografická exkurzia, nástroj praktického vzdelávania (aplikácia na Slovensko), IUVENTA 2008,ISBN: 978-80-8072

Lacika, J., Hanušin, J. 2006, 127 strán, Výlety po Európe, Bratislava, ISBN 80-07-01437-3

Janiaková, D. 2004, Prechádzky po Bratislave- ilustrovaný sprievodca

Kollár, V. Organizovanie a metodicko-didaktické zabezpečenie exkurzií, Banská Bystrica,

MC, 1999

Zdroj: <http://www.bratislava-travel.sk/mapa-centrum>

Zdroj: Janiaková, D. 2004, Prechádzky po Bratislave- ilustr.Sprievodca str. 14

<https://www.google.sk>

<http://www.statpedu.sk/files/documents>

[/svp/2stzs/isced2/vzdelavacie_oblasti/geografia_isced2.pdf](http://www.statpedu.sk/files/documents/svp/2stzs/isced2/vzdelavacie_oblasti/geografia_isced2.pdf), citované dňa 31. 1. 2013

ADRESA AUTORA

Ing. Mária Števárová

Základná škola s MŠ 245

941 33 Kolta

okr. Nové Zámky

maria.stevarova@gmail.com